

خطاب به دیدبان بی بی سی فارسی

امیرفیض- حقوقدان

بی بی سی فارسی در برنامه هشتم فوریه ۲۰۱۳، در تحریری بقلم سرکار خانم فرناز قاضی زاده زیر عنوان «واکنشها به مصاحبه بی - بی - سی با رضاپهلوی» به کارگردانی آقای عنایت فانی توضیحاتی داده اند که چون خواستار اظهار نظر خوانندگان شده توضیح لازم متقابلاً عرضه میشود.

بنابراین تحریر بی بی سی عده ای معترض بوده اند که چرا در مصاحبه "به عبارت دیگر" آقای عنایت فانی رضاپهلوی را شاهزاده خطاب میکند خاتم فرناز قاضی زاده از قول آقای فانی میگوید:

«برای اینکه او شاهزاده است شاهان بعد از اینکه از سلطنت کناره رفتند هنوز هم شاه خطاب میشوند بنابراین فرزندان آنها هم شاهزاده هستند بر همین اساس او ولیعهد سابق هم هست اما چون ولیعهدی یک مقام رسمی است که میتواند از کسی سلب شود آقای پهلوی الان ولیعهد سابق هم هست»

آقای عنایت فانی همچنین برای احراز بیطرفی بی بی سی مدعی شده اند که «اصولاً در بی بی سی افراد هر طرز تفکری اگر هم داشته باشند آنها برون در میگذارند و وارد استودیو میشوند»

اعتراض به اظهار نظر آقای عنایت فانی

۱- شاهزاده در لغت به معنای کسی است که نسب از پادشاه دارد ولی در حقوق سیاسی ایران عنوان ویالقب شاهزاده مسیری راطی کرده که امروز قابل استفاده نیست، و چون مصاحبه یک کار سیاسی است نمیتوان از عناوینی استفاده کرد که آن عناوین مقامی در حقوق سیاسی ندارد.

در تاریخ و حقوق سیاسی ایران قبل از دوران سلطنت پهلوی؛ میرزا، امیرزاده و شاهزاده بیک معنا و القاب معمول و مرسوم پادشاه زادگان ایران بود و در عمل چنان بود که اگر واژه میرزا بعد از اسم شخص قرار میگرفت، لقب، موید وابستگی شخص به شاه بود مانند عباس میرزا پسر فتحعلیشاه و همچنین بهمن میرزا پسر عباس میرزا، و اگر واژه میرزا قبل از اسم قرار میگرفت معرف باسواد و لیاقت منشی گری بود مانند میرزاتقی خان امیرکبیر.

در دوران سلطنت پهلوی اول بنا بر تصمیم دولت و اقدام فرهنگستان ایران، واژه میرزا از گردش کلام خارج و جای آنرا واژه والا حضرت مقرر ساخت و عنوان ولیعهد هم والا حضرت ولیعهد شد.

بنابراین اگر مصاحبه کننده از مقصد بیطرفی وارد شود ناگزیر است از عناوینی که ۷۰ سال رواج قانونی و سیاسی داشته استفاده کند نه واژه شاهزاده که منسوخه است.

چرا آقای فانی از واژه میرزا و یا امیرزاده در خطاب ساختن رضاپهلوی استفاده نکردند؟ زیرا آن واژه ها منسوخه است یعنی درست همان موقعیت حقوقی رادارند که کلمه شاهزاده دارد و در نهایت خطاب قراردادن رضاپهلوی در معادله تصویری آقای فانی میشود والا حضرت ولیعهد سابق، نه شاهزاده.

استفاده از واژه شاهزاده اگر از باب اثبات نسب باشد که فارغ از انتفاع موضوع است زیرا نه بحث نسب و نه اعتراضی به نسب مطرح است، و اگر از باب لقب باشد که استعمال چنین لقبی برای ایشان یک توهین با قصد و اراده است و ناقض ادعای بی طرفی مصاحبه کننده است.

در سال ۱۵۹۵ میلادی خان ازبک به شاه عباس نامه ای فرستاد و به قصد اهانت شاه عباس را میرزا = شاهزاده خطاب کرد. مورخین این عمل خان ازبک را توهین و بی ادبی با قصد تحقیر شاه ذکر کرده اند. (تاریخ روابط خارجی ایران صفحه ۶۱)

۲- ادعا شده که رضا پهلوی ولیعهد سابق هم هست، اما چون ولیعهدی یک مقام رسمی است که میتواند از کسی سلب شود آقای رضاپهلوی الان ولیعهد سابق است.

ادعا و دلیل پیوند آن خام و سست است؛ اگر ولیعهدی بزعم آقای فانی یک مقام رسمی است؛ که سلب آنهم نیاز به قانون و تصمیم مقامی، رادارد که تفویض مقام ولیعهدی را کرده است، که چنین مقام و اقدامی وجود حقوقی ندارد.^۱

ولیعهدی مقامی نیست که بوسیله قانون تفویض گردد سنت سلطنت بطور طبیعی فرزند ارشد پادشاه را ولیعهد میشناسد که تشریفات آن صدور فرمان ولیعهدی از جانب پادشاه است.

در مصاحبه های آقای فانی، علی خامنه ای بالقب آیت الله مورد خطاب قرار گرفته است چرا؟ زیرا آقای فانی بر رعایت احترام خود را مقید میداند، اگر این قید را باور کنیم، عامیت آن ظهور و حضور ندارد؛ چرا که در خطاب شخصیتی که مقابل خامنه ای ایستاده است و شاخص و رهبر اپوزیسیون شناخته میشود را با عنوان سبک و منسوخه که در فرهنگ عامه ایران علامت بیعاری و بی مصرفی است خطاب قرار میدهند.

نوشته خانم فرناز قاضی زاده، از سایت رسمی بی بی سی به اینجا آورده شد تا خواننده بتواند مورد توضیح حقوقی مسلم بالا را درک کند.

اگر هنوز بی بی سی این گفتگو را از بخش ویدئو ها برنداشته باشد می توانید گفتگوی خانم فرناز قاضی زاده با آقای عنایت فانی را در این پیوند گوش کنید:

http://www.bbc.co.uk/persian/tvandradio/2013/02/130208_didban_enayat_interview.shtml

در برگ پسین نوشته خانم فرناز قاضی زاده را خواهید خواند

...

^۱ - آقای عنایت فانی به هیچ عنوان نه در مقام تفویض قانونی، یعنی بنیان گذاردن و یا تغییر قانون است، و نه در مقامی است که به حقوق و قوانین ایران آشنایی و تسلط داشته باشد تا بتواند بسر کردگی خود قوانین مرسوم و تاریخی ایران را به زعم خود تغییر دهد. زیاده گویی های آقای عنایت فانی در همه موارد بصورت غیرقانونی قالب زده شده است و بی ادبی و دخالت بیجای ایشان در امری که در تخصص ایشان نیست این شخص را از جمله منفور ترین گویندگان بی بی سی کرده است. ح-ک

واکنش‌ها به مصاحبه بی‌بی‌سی با رضا پهلوی

فرناز قاضی زاده | 2013-02-08, 11:14

برنامه به عبارت دیگر، برنامه ای است که مشابه انگلیسی آن هم در سرویس جهانی بی بی سی پخش می شود. در واقع قرار است در این برنامه از شخص مصاحبه شونده، که معمولاً فرد سرشناسی در حوزه کاری خودش است سئوالهای چالشی پرسیده شود. در نسخه فارسی این برنامه، با عنوان "به عبارت دیگر"، عنایت فانی، مجری و سردبیر برنامه، چهار سالی است که همین کار را می کند. اشخاص مختلف، از جمله سیاستمداران، نویسندگان، فیلمسازان و فعالان سیاسی و اجتماعی مقابل او می نشینند و او سعی می کند در مصاحبه ای عمیق و چالشی، از آنها جوابهایی بگیرد که احتمالاً در سایر گفت و گوها از آنها پرسیده نشده یا سعی کرده اند از پاسخ دادن شانه خالی کنند.

یکی از این مصاحبه ها، که اخیراً از بی بی سی فارسی پخش شد، مصاحبه عنایت فانی با رضا پهلوی بود. مصاحبه ای که واکنشهای گسترده ای به دنبال داشت، از هر دو طرف طیف موافقان و مخالفان خانواده پهلوی و شخص رضا پهلوی.

عنایت فانی از طرف دوستان رضا پهلوی متهم به ضدیت با سلطنت شد و سئوالهای چالشی او را توهین به رضا پهلوی قلمداد کردند و از طرف مخالفان متهم شد که با نشان دادن نرمش در مقابل رضا پهلوی در این مصاحبه عملاً تریبونی را در اختیار او و سلطنت طلبان گذاشته است. حتی پرسیده شده بود که چرا اصلاً او را شاهزاده خطاب کرده است.

عنایت فانی در برنامه این هفته دیدبان توضیحات مبسوطی درباره همه اینها داشت. اول در پاسخ این سئوال که چرا رضا پهلوی را شاهزاده خطاب کرده، گفت: برای اینکه او شاهزاده است، شاهان بعد از اینکه از سلطنت کنار رفتند، هنوز هم شاه خطاب می شوند، بنابراین فرزندان آنها هم شاهزاده هستند، بر همین اساس او ولیعهد سابق هم هست. اما چون ولیعهدی یک مقام رسمی است که می تواند از کسی سلب شود، آقای پهلوی الان ولیعهد سابق است.

در برنامه دیدبان با عنایت فانی این موضوع را هم مطرح کردم که درباره شخص او و بی بی سی گفته می شود که ضد سلطنت هستند. او این را رد کرد و توضیح داد اصولاً در بی بی سی افراد هر طرز تفکری اگر هم داشته باشند آن را بیرون در می گذارند و وارد استودیو می شوند.

او گفت که تلاش او در این مصاحبه مثل دیگر مصاحبه ها این بود که سئوالهایی مطرح شود که الان برای بسیاری درباره تشکیل شورای ملی، توسط رضا پهلوی مطرح است، اینکه قصد و هدف او از این فعالیتهای سیاسی چیست؟

بعضی از مخاطبان هم در مجموع از اینکه آقای فانی میان حرفهای مصاحبه شوندگان می رود ناراحت بودند. سردبیر برنامه به عبارت دیگر توضیح داد: ما وقت بسیار محدودی داریم، باید این مصاحبه به طور کامل در ۲۶ دقیقه ضبط شود، چون ما برنامه را طولانی تر ضبط نمی کنیم که بعداً کوتاه کنیم، دقیقاً همانطور که ضبط می کنیم این برنامه را پخش می کنیم، بنابراین در این زمان کوتاه باید به همه زوایای بحث پرداخته شود. برای همین گاهی چاره ای نیست به جز قطع کردن حرف مصاحبه شونده.

اگر شما هم به یکی از دو طیفی که از آنها صحبت کردیم تعلق دارید و در مجموع سئوالهایی درباره این مصاحبه در برنامه به عبارت دیگر دارید، مشروح این مصاحبه را در برنامه دیدبان، [در صفحه مخصوص این برنامه](#) یا در همین صفحه ببینید.

[دیدبان](#) هر جمعه، علاوه بر مرور مطبوعات، انتقادات و نظرات بینندگان درباره برنامه های مختلف بی بی سی را مطرح می کند و از برنامه سازان در باره این سئوالها، جواب می گیرد.